

Campsentelles, 12
2009

CENTRE D'ESTUDIS SANTFOSTENCS
AMICS DE CABANYES

*Confiscació
i retorn de
la seu de
Falange
a Sant Fost*

XAVIER PÉREZ GÓMEZ

Moltes persones de certa edat recordaran que la seu a Sant Fost del *Movimiento Nacional* o *Falange Española Tradicionalista y de las JONS (FET-JONS)* es trobava a la torre noucentista que fa cantonada entre l'inici de la carretera de Badalona i l'Avinguda Monturiol o carretera de la Roca a Sant Adrià, és a dir, just als quatre cantons del semàfor de Can Calet. Aquesta torre pertanyia el 1939 a la família Serrallach, una família d'estiuejants que també posseïa una altra torre (la Torre Montserrat) just al darrera de l'anterior, a la mateixa avinguda Monturiol. La torre que ens interessa havia estat coneguda als anys vint com a Torre Cordón. Des de 1939 i fins al 1974 aquesta casa fou seu de la Jefatura Local del Movimiento. El Movimiento Nacional era un organisme polític integrat principalment per la Falange o partit únic del règim franquista, però també per l'Organización Sindical (Sindicato Vertical), el Frente de Juventudes, la Sección Femenina i Auxilio Social.

La Torre Cordón, propietat de la família Serrallach el 1939, seu de la Falange santfostenca de 1939 a 1974. (foto de l'autor)

Com ja és prou sabut el 27 de gener de 1939 van entrar les tropes franquistes a Sant Fost, i poc temps després aquesta torre va ser confiscada per ubicar-hi la seu de la Falange local. L'ocupació es va fer, pel que hem pogut saber, sense l'autorització dels propietaris, que com ja hem dit era la família Serrallach, tot i que el Movimiento els pagava mensualment un lloguer que tampoc acceptaven i cobraven a la força. Sembla, segons alguns testimonis recollits, que durant la guerra s'hi havia instal·lat a la mateixa torre la seu de les *Juventudes Libertarias*, és a dir, les joventuts de l'organització anarquista CNT-FAI. Potser aquest fet va provocar la posterior apropiació per part de l'agrupació local de Falange. A la llista de cases ocupades el 1936-1937, és a dir, a l'inici de la guerra, no apareix, no obstant, cap torre o propietat dels Serrallach. Potser oficialment mai no va ser confiscada pels anarquistes, sinó simplement va ser prestada, però és un fet que caldria aclarir amb més detall. També alguns testimonis

afirmen que un dels fills de la família Serrallach va ser membre actiu i destacat de les milícies revolucionàries o patrulles de control que actuaven a les ordres del Comitè de Sant Fost durant la guerra, i aquest fet podria haver propiciat, potser, l'ocupació de la torre per part de la Falange i la negativa reiterada, durant anys, a retornar-la als seus propietaris.

El fet és que a les acaballes del franquisme, en concret entre 1972 i 1974, els dirigents locals del Movimiento, i en especial el seu cap i alhora alcalde de la població, F. Pérez, van fer les gestions oportunes per retornar aquesta casa-torre als seus legítims propietaris. La família Serrallach havia fet durant anys gestions diverses per aconseguir que el Movimiento deixés lliure la seva propietat, però sempre rebia una resposta negativa. De fet, els últims anys del règim la casa només servia per fer les reunions que cada dos o tres mesos celebrava el Consejo Local del Movimiento i la resta del temps romania tancada. Quan hi havia alguna festivitat important per al règim s'hi penjaven al balcó de la torre que dona a l'inici de la carretera de Badalona les tres banderes oficials: la d'Espanya amb l'àguila de Sant Joan o dels Reis Catòlics, la de Falange (vermella i negra amb el símbol del jou i les fletxes) i la del Requetè o Partit Carlista (blanca amb la creu o aspa vermella de Sant Andreu).

Document 1. Carta de reclamació de Joan Serrallach al governador civil, 1954

El maig de 1954 el propietari de la torre en qüestió va adreçar una carta al governador civil de Barcelona, Felipe Acedo Colunga, en la qual reclamava el desallotjament de la casa per part de Falange. Aquesta petició no va obtenir cap resultat positiu. La instància deia així:

“Sr. Gobernador Civil:

Juan Serrallach Estuco, vecino de San Fausto, habitando en la calle Avenida Monturiol núm. 1, expone que a mediados de 1939 me fue ocupada una casa de mi propiedad para local de Falange sin previo consentimiento de mi parte, ni contrato y a pesar de mis reiteradas peticiones de devolución continúa ocupándose contra toda ley y derecho

y contra la opinión de las Autoridades Civiles y Eclesiásticas de la localidad y que son vecinos de la misma.

Además en dicho inmueble existen muebles de mi propiedad que no se me ha permitido retirar a pesar de mis frecuentes reclamaciones y sin tener en cuenta que era un local destinado a oficinas de Falange se permitió la estancia en él por largas temporadas de un guarda jurado con su familia, de la Guardia Civil con su familia, dormitorio de chófers y almacén de patatas, cemento, etc, todo ello en detrimento de la finca.

A pesar de estar la finca enclavada en sitio céntrico y ser de construcción sólida y moderna, disponiendo de jardín, después de transcurrir un tiempo sin cobrar nada, se me obligó a aceptar la cantidad irrisoria de 25 pesetas mensuales y ante mis continuas reclamaciones fue aumentada a 60 pesetas, aunque hace cinco meses no se me ha dado ninguna cantidad.

Existe en el pueblo otro local vacante y que podría ser ocupado sin tener que pagar alquiler alguno y como parece ser que todo es mero capricho, a Vucencia me dirijo suplicándole se digne ordenar la devolución del local objeto de este documento.

Gracia que espero obtener del recto proceder de Vucencia para el buen prestigio de la Ley. Dios guarde a Vucencia muchos años.

San Fausto de Campcentellas, 19 de mayo de 1954

Juan Serrallach ”

Document 2. Acta del ple del Consejo Local, 15 de noviembre de 1974

El retorn definitiu de la casa als propietaris es va aprovar oficialment a la reunió plenària del Consejo Local del Movimiento celebrada a la mateixa torre Serrallach el 15 de novembre de 1974, a iniciativa de l'alcalde de Sant Fost i cap local del partit, tot i que les gestions i la decisió ja s'havien acordat un cert temps abans per part de l'alcaldia. L'acta diu al respecte:

“En San Fausto de Campcentellas, siendo las veinte horas del día quince de noviembre de mil novecientos setenta y cuatro, se reúne el Consejo Local del Movimiento, bajo la presidencia del Jefe Local del Movimiento, D. Fernando Pérez Blasco, asistiendo los consejeros al margen reseñados (...)

El Sr. Presidente (Sr. Pérez) manifestó que creía necesario tratar en la reunión de hoy sobre el Local de Jefatura, haciendo las siguientes consideraciones, que sometía al examen del Consejo:

1º) Que el Local, como sabemos, es de propiedad privada. Que su estado es prácticamente inhabitable, ya que para ello, deberían hacerse grandes mejoras.

2ª) Que pensar en gestionar su adquisición, aunque económicamente sería imposible para nosotros, podría intentarse por algún otro cauce, pero la ubicación del edificio, tanto por la carretera de Badalona como por la de San Adrián a la Roca, hace que urbanísticamente esté afectado, por lo que hacer pasos para un posible compra no es de interés por concepto alguno.

3º) Que, actualmente, podemos considerar ya resuelto el importante problema de un “local para la juventud”. Las obras del Centro Cultural Recreativo Municipal, como todos saben y pueden comprobar, están muy avanzadas, esperando que el próximo verano se puedan disponer de todas sus dependencias.

4ª) Que el Consejo Local del Movimiento, asimismo, puede disponer de este local para lo que precise, como podríamos citar asambleas, conferencias, etc.

5º) Que además, al dejar libres las dependencias municipales, hoy utilizadas para escuelas, puede adaptarse una para Jefatura Local del Movimiento.

6º) Que, por las razones expuestas, somete al Consejo, la siguiente consideración, para que si merece su conformidad, sea aprobada:

El seguir con el actual local en las condiciones mencionadas no es posible ni aconsejable, por tanto, según deliberaciones en reuniones anteriores y que no se hicieron constar en acta, hoy solicita del Consejo, para que conste en acta, que se manifiesten afirmativa o negativamente de si hemos de prescindir del referido local.

La totalidad de los miembros del Consejo, unánimemente manifiestan su total conformidad en prescindir del actual local, propiedad del Sr. Serrallach y utilizar para posibles asambleas, conferencias, etc, el Centro Cultural Recreativo Municipal y para las reuniones propias del Consejo, la dependencia municipal que expresamente se habilitará para la Jefatura Local del Movimiento”

***Document 3. Carta d'agraïment de Lluís Serrallach
a l'alcalde de Sant Fost, 1977***

Pocs anys després, l'alcalde de Sant Fost, Fernando Pérez Blasco, va rebre a títol personal i al seu domicili una carta de Mn. Lluís Serrallach, hereu de la família, en la qual li agraiïa personalment el retorn de la torre incautada durant més de trenta anys:

*“LUIS SERRALLACH GARCÍA, pbro.
Barcelona, 7 de noviembre de 1977*

*Sr. D. Fernando Pérez Blasco
SAN FAUSTO*

Muy apreciado en el Señor:

Me he enterado con algo de retraso de la muerte de su Sra. madre. Le escribo estas líneas para expresarle que comparto su dolor y el de los suyos. Cuenten con mis oraciones para el eterno descanso de su alma. Dios la tenga en su gloria.

Al mismo tiempo, quiero manifestarle en esta carta, para que conste por escrito, mi agradecimiento por su gestión para que se me devolviera la casa que Falange Española había ocupado injustamente, durante más de treinta años. Todas las reclamaciones que mi padre, q.e.p.d., había hecho cerca de las autoridades del Movimiento en S. Fausto, en Barcelona y aún en Madrid, encontraron una respuesta totalmente negativa. Vd., apenas nombrado alcalde de S. Fausto, con buena voluntad y cristiano sentido de la justicia, hizo la restitución en el año 1972, antes de la democracia.

Le reitero mi agradecimiento y quedo de Vd. Afmo. s.s. y amigo.

Lluís Serrallach “

LUIS SERRALLACH GARCÍA, Pbro.

Barcelona, 7 de noviembre 1977

Sr. D. Fernando Perez Blasco
SAN FAUSTO

Muy apreciado en el Señor:

Me he enterado con algo de retraso de la muerte de su Sra. madre. Le escribo estas líneas para expresarle mi dolor y el de los suyos. Cuenten con mis oraciones para el eterno descanso de su alma. Dios la tenga en su gloria.

Al mismo tiempo, quiero manifestarle en esta carta, para que conste por escrito, mi agradecimiento por su gestión para que se me devolviera la casa que Falange Española había ocupado injustamente, durante más de treinta años. Todas las reclamaciones que mi padre, q. e. p. d., había hecho cerca de las autoridades del Movimiento en S. Fausto, en Barcelona y aún en Madrid, encontraron una respuesta totalmente negativa. Vd., a penas nombrado alcalde de S. Fausto, con buena voluntad y cristiano sentido de la justicia, hizo la restitución en el año 1972, antes de la democracia.

Le reitero mi agradecimiento y quedo de Vd. afmo s. s. y amigo.

Carta de Lluís Serrallach a F. Pérez Blasco, 1977. (arxiu de F. Pérez)

I aquests tres documents, avui ja històrics, ens mostren com i quan es va retornar la casa particular ocupada com a seu local de Falange durant bona part del franquisme.

Nota històrica: els "jefes locales del Movimiento"

Aprofitant que hem parlat del tema de la confiscació i retorn de la torre Serrallach per part de la Falange, creiem interessant donar una mica d'informació sobre el partit únic del règim franquista a Sant Fost. Segons la documentació consultada, els caps locals de Falange o Movimiento al nostre poble van ser durant la dictadura els següents: Pau Baliarda Bigaire (1939-1940), Josep Molas Rupelo (1940-1941), Santiago Tiffon Ramonet (1941-1954), Jaume Bellonch Folch (1954-1970) i Fernando Pérez Blasco (1970-1975).

Normalment els alcaldes de les poblacions eren automàticament nomenats caps locals del Movimiento, per això Pau Baliarda va ser nomenat per a aquest càrrec el maig de 1939. Ho va ser fins a principis de

1940. En aquella primera junta de Falange el Sr. Josep Molas ocupava el càrrec de secretari i el carlista Ramon Niubó Aymerich, el de cap de les milícies de FET-JONS.

Josep Molas va ser nomenat cap local de la Falange santfostenca el febrer de 1940, però a principis de 1941 va deixar el càrrec per passar a ser el màxim dirigent del Movimiento a Mollet del Vallès. El 5 de març de 1949 se li va retre un homenatge de comiat com a cap de la Falange molletana al restaurant La Marineta, després de vuit anys al front del partit a Mollet (revista *Vallès*, 13-3-1949). Josep Molas (o Sr. Molas como era popularment conegut) va formar part de tots els Consells Locals del Movimiento del nostre poble des del 1939 fins al 1975. Fou una de les figures claus del franquisme a Sant Fost. Era director de l'empresa Sedes Fàbregues de Mollet i residia en una torre a l'avinguda Monturiol. Va tenir moltes ocupacions i càrrecs, tant al nostre poble com a Mollet: a banda de la seva feina, va ser alcalde de Sant Fost de 1942 a 1952, cap local de la Falange molletana (1941-1949) i corresponsal del setmanari granollerí *Vallès* durant molts anys.

Santiago Tiffon, metge de Mollet, que exercia també a Sant Fost i Martorelles, es va empadronar a Sant Fost el 1940 i en un document del 29 de setembre de 1941 ja consta com a cap local de la Falange santfostenca. No sabem el moment exacte del seu nomenament, però deuria ser a finals de 1940 o primers de 1941 en substitució del seu amic Molas. El 1946 el doctor Tiffon continuava com a “jefe local”, càrrec del qual va dimitir el 4 de juliol de 1954 per motius professionals.

L'octubre de 1954 Jaume Bellonch, veí del barri de Can Calet, va substituir el Dr. Tiffon al front de la Falange de Sant Fost. Bellonch, que havia combatut a Rússia amb la División Azul durant la Segona Guerra Mundial, era persona de confiança del Sr. Molas. Fou *jefe* local del Movimiento fins al 1970, quan el nou alcalde, Fernando Pérez Blasco, va passar a ocupar el càrrec.

Fernando Pérez era natural de la província de Terol i va arribar a Sant Fost a principis de 1955, quan encara tenia 18 anys. De professió comp-

table i administratiu, va treballar durant 26 anys a Fredenhagen Ibérica de Mollet (1961-1987) primer com a comptable i després com a cap de compres. Va ser cap local del Movimiento fins al 1975. Va ingressar a FET-JONS el novembre de 1966, poc abans d'entrar com a regidor a l'Ajuntament (febrer de 1967). Fou nomenat alcalde de Sant Fost el setembre de 1970 i ho va ser fins a principis d'abril de 1979. Va formar part del grup impulsor de la candidatura de Centristes de Catalunya-UCD a les eleccions municipals de 1979, tot i que no va voler figurar a la llista.

Documentació consultada:

Arxiu Comarcal del Vallès Oriental: fons Josep Molas Rupelo.

Arxiu Nacional de Catalunya: fons Model, fitxa d'un presidiari santfostenc, 1941.

Arxiu de l'autor: col·lecció de còpies de documents relatius a la història de Sant Fost.

Arxiu de Fernando Pérez Blasco (†) (pare del que subscriu), correspondència 1977.

Actes i documentació del Consejo Local del Movimiento de San Fausto, 1970-1975.

Bibliografia:

-Planas, J. *Alcaldes i alcaldesses del Vallès Oriental (segle XX)*. Granollers, 2006.